

K

KULTUR
& NOJE06-7848214
kultur@vasabladet.fi

Ari Sundberg

3 FAVORITER

VBL:s kulturredaktör väljer och vrakar i kulturflödet.

EVENEMANG

Nykarlebyveckan pågår 15.8–24.8. Evenemanget har ett digert program som innehåller något för alla. Du hittar programmet bland annat på Nykarleby stads webbplats.

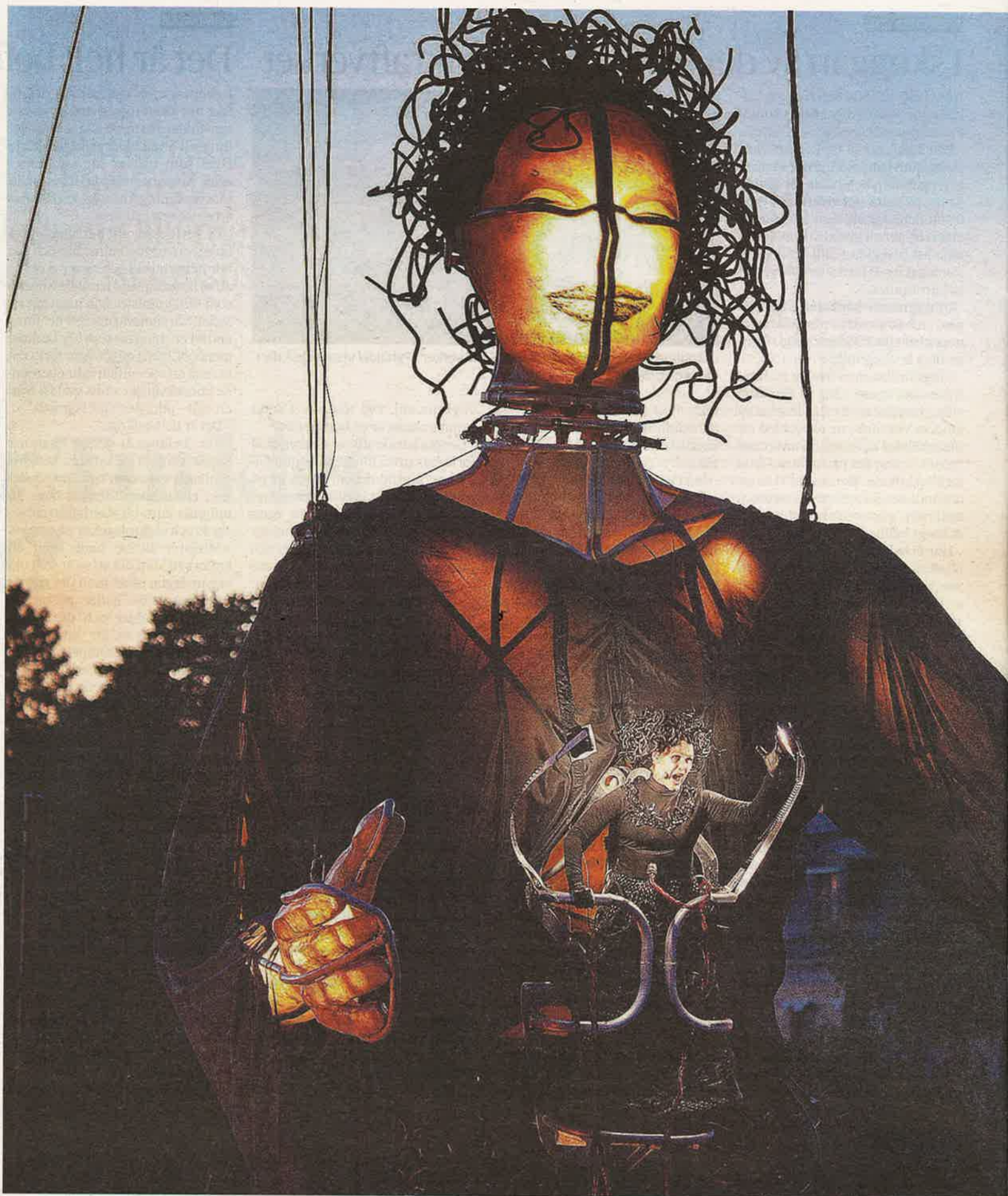
MAT

Internationella restaurangdagen börjar bli en tradition. I år infaller dagen den 17.8 och ett stort antal österbottniska pop up-restauranger har redan registrerat sig på evenemangets hemsida, www.restaurantday.org.

KONSERT

MILJazz är en picknickkonsert för hela familjen med fritt inträde. Vid inre hamnen i Vasa 14.8. kl 18 uppträder Flygvapnets Big Band med Jukka Perko som solist, Lapplands militärmusikkår med salsainspirerat program och solisterna Evelio Galan och Lariza Silvio Rojas.

Klart för årets största

● Lyftkranar och solister som sjunger sex meter upp i luften. Eld, blod och vatten. I kväll är det premiär för "Elektra", den största satsningen under Umeås kulturhuvudstadsår.

– Det är en teater eller nånting sånt. Nåt konstnärligt.

Två karlar på väg från ett av företagen på det gamla kasernområdet i Umeå kliver in i en bil. Den ene av dem förklarar för den andre varför det står sneda björkstammar på det ställe som i vanliga fall är en parkeringsplats.

Nej, riktigt alla verkar inte ha koll på att en av operavärldens mest spektakulära uppsättningar är på

gång i Umestan, strax utanför stadscentrum.

I kväll är det premiär på Richard Strauss "Elektra" på den där parkeringen. Genrepet i tisdags ägde rum under närmast idealiska väderförhållanden. Allt medan solen gick ner och skymningen sänkte sig över spelplatsen.

– Visst är det här ett risktagande. Den absolut största risken är vädret. Så säger Birgitta Amft, som är

Norrlandsoperans producent för hela spektaklet.

Kommer det bara lite lagom med regn kan föreställningarna genomföras. Men ett par gånger har repetitioner fått avbrytas på grund av skyfall.

DET ÄRETT MÄKTIGT skådespel som väntar Elektra-publiken. Två lyftkranar med jättedockor lyfter upp sångsolisterna Ingela Brimberg och Su-

sanna Levonen, alltså Elektra själv och hennes syster Chrysothemis, så där sex meter ovanför marken. Där svävar de sjungande omkring, stående i en korg ungefär i brösthöjd på den väldiga varelsen. Den tredje kvinnliga solisten Ingrid Tobiasson kommer in på scenområdet uppe i en lika stor stäljätte, som skuffas fram av en massa statister.

Umeå är europeisk kulturhuvudstad i år, och Norrlandsoperan fyller 40 år. Därför görs Elektra, som är deras största satsning någonsin och det största evenemanget i staden under året.

Operans konstnärliga ledare Kjell Berglund hade precis tillträtt 2009

Ingela Brimberg gör rollen som Elektra, hennes svåraste roll hittills. Här sjunger hon på genrepet sex meter ovanför marken i en korg på en jättedocka. FOTO: CURT DAHLGREN/VK

"Elektra" i Umeå

- Operan skrevs av den tyske tonsättaren Richard Strauss (1864–1949). En orsak att spela honom är att han föddes för 150 år sedan.
- Den sätts upp av Norrlandsoperan, som finns i Umeå och grundades 1974. Den firar alltså sitt 40-årsjubileum i år. "Elektra" är dess största satsning någonsin.
- Norrlandsoperans symfoniorkester består i vanliga fall av 47 yrkesmusiker, men har under arbetet med "Elektra" förstärkts med ytterligare 27 personer.
- "Elektra" kommer också att spelas in och sändas i Sveriges television SVT.

Anette Bergström smyger omkring som en gam under föreställningen. FOTO: MAX-OLA NORDLUND

Anette spelar gam

Det krävs en elitidrottarens benstyrka för att vara gam. Den styrkan har Anette Bergström från Holmsund utanför Umeå. Hon tävlar i kampsporten wushu på svensk landslagsnivå.

Nu är hon en av de drygt 40 statisterna i "Elektra". Det betyder inte att hon gör små inhoppsroller här och där.

Nej, hon står ute på den stora utomhusscenen under 90 av de 100 minuter föreställningen pågår.

Eller står och står.

– Jag går omkring ibland djupt nedhudad och med böjda knän nästan hela tiden, säger Bergström.

Lägg därtill att hon gör detta med sin tunga gamdräkt på sig.

– Visst är det här tungt rent fysiskt. Speciellt gamens huvud väger mycket.

– Men det är också spännande att försöka gestalta den där varelsen. Det jag gör som statist är ett komplement till händelserna i operan.

Anette Bergström har ingen teaterbakgrund sedan tidigare. Däremot har hon ägnat sig åt fotboll och gymnastik innan hon började med kung fu-sporten wushu. Som svensk landslagsidrottare tränar hon kampsport på halvtid, och har tidvis varit lärare i bildkonst på halvtid.

Men hon har också medverkat i reklam, filmer och tv-serier – i Kina.

Också för en gam vars mänskliga ansikte ingen i publiken ser, gäller det att varje sekund av föreställningen vara skärpt och ha full koll på handlingen. Ibland improviserar någon av operaartisterna. Då gäller det att hänga med.

– De agerar, jag reagerar, säger hon.

Max-Ola Nordlund

Inggrid Toblasson är den tredje kvinnliga solisten i "Elektra". Hon rullas in på spelområdet i en korg uppe i en jätte av stål. Hon och figureerna runt henne är klädda i kroppsstrumpor för att ge ett intryck av att vara nakna.

FOTO: CURT DAHLGREN/VK UMEÅ

spektakel i Umeå

då det blev klart att Umeå valts till kulturhuvudstad.

– Ledningen för kulturhuvudstadsåret ville att vi skulle drömma. Vi skulle göra något som ingen annars kunde göra, säger han.

FÖR ATT KLARA AV DET vände han sig till regissören Carlus Padrissa, som leder det katalanska scenkonstkollektivet La Fura dels Baus i Barcelona.

Padrissa och hans grupp har den erfarenhet som krävs. Efter att ha börjat med gatuteater har de sedan 1979 gjort både operor, fysisk teater och den ena föreställningen i megafomat efter den andra. Störst och

mest svårslagen är invigningen av Barcelona-OS 1992. Det var Carlus Padrissa som regisserade den.

Men han är lyrisk också över Elektra. Trots alla föreställningar som hans teatergrupp satt upp säger han att de aldrig gjort något liknande förut.

– Det kommer att bli något alla kan berätta om för sina barnbarn. Det här är en upplevelse du är med om bara en gång i livet, säger Padrissa.

Med sig under arbetet i Umeå har Carlus Padrissa sina närmaste medarbetare, bland andra kostym- och maskdesignern Clara Sülle och den biträdande regissören Esteban Munos. Den sistnämndes viktigas-

te uppgift verkar vara att fungera som tolk åt Padrissa, som visserligen förstår engelska men bara pratar spanska.

UMESTAN ÄR ALLTSÅ det gamla kaserneområdet där det i dag finns företag och skolor i de olika byggnaderna. Parkeringen utgör den största operascenen man kan tänka sig, 40 meter bred och 200 meter lång.

Förutom människokjättarna och lyftkranarna finns här också stora containrar staplade ovanpå varandra. Ur dem försar det mängder med blod ut på spelplanen både i början och slutet av föreställningen. Eld sprutar och brinner. Ju mörkare

kvällen blir desto mer utnyttjas ljuset, både eld och strålkastare. Det är för att få de bästa effekterna, som Elektra spelas just denna tid på året med början klockan 21 då skymningen är på gång i Umeå.

Historien som berättas är gruvlig och fruktansvärd som så ofta i stora operor. Det handlar om människoffer, mord, hämnd och hemsk ångest, och bygger på en tragedi av den gamle greken Sofokles, som levde på 400-talet före Kristus.

MÅNGA PRAKTISKA och tekniska lösningar har krävts för att verkställa alltsammans. En fråga var hur man skulle göra med orkestern som be-

står av 74 musiker. Det löstes så att de placerades i en gammal gymnastiksal i ett rött hus alldeles till höger om publikläktaren.

Dirigenten Rumon Gamba syns på en storbildsskärm bakom publiken, och på så sätt kan sångarna nere på planen följa honom.

Elektra ges fem gånger, ett par den här veckan och de övriga nästa vecka.

Max-Ola Nordlund

max-ola.nordlund@vasabladet.fi
06-7848 278

» Missa inte intervjun med huvudrollsinnehavaren Ingela Brimberg på nästa sida.

Gör en av de svåraste rollerna

Skrämmande. Hon gör en av de tyngsta, mest krävande roller en operasångerska kan göra. Dessutom svävar Ingela Brimberg tidvis omkring i en lyftkran sex meter över marken.

Och hon som är höjdrädd och allt. Åtminstone var hon det fram till i sommar.

– Jag kan inte säga att det varit en dröm att få göra Elektra, säger hon.

Tanken kändes helt enkelt lite för avlägsen. Det krävs erfarenhet för att ta sig an uppgiften. Både för att våga, och för att någon ska ge en erbjudandet att göra det.

– Småningom växte ändå känslan att Elektra kunde vara en roll för mig, säger Ingela Brimberg.

Det här speciellt sedan hon för tre år sedan gjorde titelrollen i "Salome" på Teatro Verdi i Trieste i Italien. Strauss-operan från 1905 är den som tematiskt och musikaliskt ligger närmast "Elektra", som han skrev tre år senare.

– Efter "Salome" kände jag att jag kan ta ett kliv till, säger Brimberg.

OCH DET KLIVET är alltså den ännu mer krävande "Elektra", som hon nu gör för första gången.

– Det här är rock'n'roll för mig. I operor är det ofta män som dominerar. Men det här är en historia om kvinnor.

Ingela Brimberg gör huvudrollen som Elektra, och finns med under hela föreställningen. Det är 100 fysiskt tunga minuter, då hon dessutom sjunger en stor del av tiden. FOTO: CURT DAHLGREN/VK UMEÅ

Rollen hade varit lättare inomhus. Att sväva i en lyftkran, tyngande kläder och en gigantisk scen ställer krav på huvudrollsinnehavaren.

– Det är en stor utmaning att sjunga under de här förutsättningarna. Det som gör det lättare är att hela rollen är så väl skriven.

– Men en roll kan vara svår på olika sätt. Då jag gjorde "Tosca" första gången hade vi bara två veckor på oss att repetera. För att klara

"Det här är rock'n'roll för mig. I operor är det ofta män som dominerar. Men det här är en historia om kvinnor."

INGELA BRIMBERG

det gällde det att vara så jäkla bra form.

SOPRANEN INGELA BRIMBERG har sjungit i olika operahus i Sverige, Norden och Europa under hela 2000-talet. "Tosca" har hon gjort flera gånger, bland annat på Nationaloperan i Helsingfors.

– För 15 år sedan kunde jag ha huggit av mig lillfingeret för att få en fast tjänst på en opera. Men nu ... jag vet inte om det är en drömtillvaro. Men jag tycker om att frilansa.

Max-Ola Nordlund

max-ola.nordlund@vasabladet.fi
06-7848 278

LILLYBY

Säsongsavslutning på Klacken!

FERNANDOZ

Enda chansen se Fernandoz i Finland denna sommar!

I puben spelar Christine Sten & Lukas Djupsjöbacka

- Kaffeservering
- Pub • Grill

Lillyby UF tackar alla dansare, orkestrar o funktionärer för den gångna sommaren

Lördag 16.8 kl. 20.30-01.30

Inträde: 17,50€. U. 30 år fritt inträde. Välkommen!
Arr. Lillyby UF Besök oss även på www.klacken.fi

DET HÄNDER I KORSNÄS

Sommarens sista FREDAGSFÖRSÄLJNING

fredag 15.8 kl. 14-17 på Korsnäsgråden

Finnes från Solf på plats och säljer olika grönsaker. Aroma bageriet på plats och säljer sina produkter. Ägg, rökt kött, bär, paprikor, fisk, syltfötter, bröd och bakverk m.m. Även mathantverksprodukter!

Företagarcafé | KORSNÄS
på plats och bjuder på kaffe!
Höstens första Mätmarknad ordnas lördag 13.9
Med stöd av:
Handlanden Gustaf Svanljungs donationsfond

Arr. Korsnäs uf & bf

Föreläsning kring havtorn

Tina Lindberg från företaget JämtTinas Havtorn i Jämtland har 10 års erfarenhet av odling och förädling av havtorn. Nu har vi möjlighet i Österbotten att ta del av hennes kunskap och erfarenhet.

Torsdag 21.8 på Restaurang Strandmölle i Molpe (Sjövägen 271)

Program:

- 10.00-12.00 Presentation och havtornsodling, kaffe
- 12.00-13.00 Lunch på egen bekostnad
- 13.00-14.00 Skörd och förädling av havtorn

Anmäl deltagande senast 19.8 till helena@mathantverk.fi eller 045-1410220. Max 30 deltagare ryms med. Arr: Projektet Mathantverk

Mat hantverk

Närings-, trafik- och miljöcentralen
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
Europeiska investerings- och utvecklingsbanken

Skådespelaren Lauren Bacall har avlidit

Lauren Bacall blev i tiderna känd för sin djupa blick och mörka röst.

En av Hollywoods skådespelarikonerna Lauren Bacall har avlidit, rapporterar webbplatsen TMZ. Hon blev 89 år.

En familjemedlem säger till TMZ att hon fick en sjukdomsattack i sitt hem i New York i tisdags.

Bacall slog igenom på 1940-talet. Hon blev känd för sin djupa blick och mörka röst. Hon spelade med i tiotals filmer, bland andra "Stormvarning utfärdad", "Mörk passage" och "Mordet på Orientexpressen", under sin karriär som sträckte över sju decennier. Hon var senast nominerad för en Oscar 1994.

Hon var gift två gånger, först med den kände skådespelaren Humphrey Bogart som avled 1957 och sedan med skådespelaren Jason Robards.

Bacall har också spelat mot bland andra John Wayne, Marilyn Monroe och Gregory Peck. FNB-AFP

Veronica Maggio. FOTO: DAN MONICK

Veronica Maggio till Vasa

Vasa och Helsingfors får besök av Veronica Maggio i höst.

VASA. Den svenska popdrottningen Veronica Maggio ställer sig på scenen i Vasa övningsskolas festivalsal den 14 november. Biljetterna är redan till salu.

Efter en sommar med många hyllade festivalspelningar ger sig Maggio ut på en Nordenturné i höst.

Turnén omfattar 20 spelningar. Förutom i Vasa ger Maggio en konsert i Helsingfors 15 november.

Senast hon besökte Österbotten var i samband med Popkalaset i Jakobstad 2010. VBL

HOLMÖNS SOMMARTEATER PRESENTERAR

HOLMÖNS SOMMARTEATER GÄSTSPEL PÅ BRÄNNKULL I REPLIT.

FÖRESTÄLLNINGAR:

- LÖRDAG 16.8 KL 13
- LÖRDAG 16.8 KL 18
- SÖNDAG 17.8 KL 13

BOKNINGAR KL 10-18 PÅ TEL. 044 019 6499

BILJETTER: VUXNA 19€, BARN 9€

APOTEKET Skogsblomman
BOKTA ERA MEN HOLMÖN BAST!